

Bezpečnostní správa

JUDr. Jan Brož, Ph.D.

O čem to dnes bude?

- Pojetí bezpečnostní správy
- Prameny právní úpravy
- Integrovaný záchranný systém
- Krizové řízení
- Policejní správa (Policie České republiky, obecní policie)
- Zpravodajské služby
- Správa obrany státu

Úvodem – pojetí bezpečnostní správy

– účelově vytvořený systém orgánů veřejné správy pověřených bezpečnostními funkcemi a jejich činnost při zajišťování bezpečnosti státu

– **Bezpečnost**

– Ochrana společnosti a jednotlivců před nebezpečím ohrožujícím

- a. Bezpečnost státu, jeho institucí a nerušený výkon funkcí ve státě
- b. Život, zdraví, svobodu, lidskou důstojnost a čest jednotlivce

– **Veřejný pořádek**

– Ochrana pravidel chování na veřejnosti, jejichž zachování je nutnou podmínkou spořádaného spol. soužití

– **Obrana státu**

– Souhrn opatření k zajištění svrchovanosti, územní celistvosti, principů demokracie a právního státu, ochrany života obyvatel a jejich majetku před vnějším napadením (§ 2 odst. 2 zákon o zajišťování obrany státu)

Prameny právní úpravy (Part I)

- Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR

Vnitřní bezpečnost (zejména)

z. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

z. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

z. č. 553/1991 Sb., o obecní policii

z. č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)

z. č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých zákonů

z. č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů

z. č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách ČR

z. č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti

Prameny právní úpravy (Part II)

Vnější bezpečnost (zejména)

z. č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky

z. č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

z. č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky

z. č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon)

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR

– Ústavní základ pro:

- ❖ vymezení základní povinnosti státu (zajištění svrchovanosti, územní celistvosti, zdraví obyvatelstva, majetku)
- ❖ ukládání povinností PO či FO při zajišťování bezpečnosti a obrany státu
- ❖ výstavbu a činnost ozbrojených sil, bezpečnostních a záchranných sborů
- ❖ brannou moc
- ❖ vyhlášení krizových stavů a stanovení postupů při jejich vyhlášení
- ❖ zakotvení Bezpečnostní rady státu (stálý pracovní orgán vlády České republiky)

Připomenutí z minula – formy realizace bezpečnostní správy

- Správní akty
- Veřejnoprávní smlouvy
- Faktické úkony (faktické pokyny X bezprostřední zásahy X exekuční úkony)

Integrovaný záchranný systém (PART I)

– „Koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací“ (§ 2 písm. a) ZIZS)

– **Základní složky:**

- a. Hasičský záchranný sbor České republiky
- b. Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje (např. JSDHO)
- c. Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby
- d. Policie České republiky

– **Ostatní složky:** vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

Integrovaný záchranný systém (PART II)

- **Mimořádnou událostí** je nutno rozumět škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.
- **Pomoc od složek IZS může vyžadovat:**
  - a. Ministerstvo vnitra (§ 20 odst. 1 ZIZS)
  - b. Hejtman (§ 20 odst. 2 ZIZS)
  - c. Starosta obce s rozšířenou působností (§ 20 odst. 2 ZIZS)
  - d. Velitel zásahu (§ 20 odst. 3 ZIZS)

Integrovaný záchranný systém (PART III)

Operační a informační střediska HZS

- ❖ stále orgány pro koordinaci složek IZS

Ministerstvo vnitra

- ❖ řídí, koordinuje, kontroluje a vytváří koncepce

Orgány obcí a krajů

Úrovně koordinace při společném zásahu:

- ❖ taktická
- ❖ operační
- ❖ strategická

Krizové řízení (PART I)

- „*Souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na **krizové situace** a jejich řešením nebo ochranou **kritické infrastruktury**“ (§ 2 písm. a) KrizZ)*
- **Krizová situace**
  - myšlena mimořádná událost ve smyslu ZIZS
- **Kritická infrastruktura**
  - taková infrastruktura jejíž narušení by mělo závažný dopad na bezpečnost státu, zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva, zdraví osob nebo ekonomiku státu

Krizové řízení (PART II)

- Umožňuje ukládat povinnosti FO a PO při přípravě na krizové situace i k jejich řešení
- Postavení FO ve dvou rovinách:
  - FO jako předmět ochrany KrizZ
  - FO jako osoba povinná poskytnout součinnosti při kriz. situacích
- Pracovní povinnost (§ 2 písm. d) KrizZ)
- Pracovní výpomoc (§ 2 písm. e) KrizZ)

Orgány krizového řízení

Krizové orgány na ústřední úrovni X

Vláda

Ministerstva

Česká národní banka

Krizové orgány na územní úrovni

orgány kraje

orgány obcí

HZS kraje

Policie ČR

Krizové rady krajů a krizové rady obcí s rozšířenou působností (stálé poradní orgány)

Krizové stavy

- Vyhlašují se v případě krizových situací, které ohrožují životy a zdraví obyvatelstva, majetkové hodnoty, životní prostředí, vnitřní pořádek a bezpečnost nebo je-li potřeba bezprostředně ohrožena svrchovanost, územní celistvost, demokratické základy ČR nebo je-li potřeba plnit mezinárodní závazky o společné obraně

civilní krizové stavy

stav nebezpečí

nouzový stav

stav ohrožení státu

vojenské krizové stavy

stav ohrožení státu

válečný stav

Stav nebezpečí není mimořádným stavem ve smyslu zákona o bezpečnosti ČR (!)

Krizový stav	Právní úprava	Kdo vyhláší	Důvod	Rozsah	Doba trvání
Stav nebezpečí	KrizZ (§3)	Hejtman (primátor hl. m. Prahy)	Jsou-li ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, pokud intenzita ohrožení nedosahuje značného rozsahu	Celý kraj, část kraje	Nejdéle 30 dnů (prodloužení se souhlasem vlády)
Nouzový stav	o bezpečnosti ČR (čl. 5 a 6)	Vláda	Při živelných pohromách, ekologických a průmyslových haváriích, které ve značném rozsahu ohrožují životy, majetek či vnitřní bezpečnost	Celý stát, omezené území státu	Nejdéle 30 dnů
Stav ohrožení státu	o bezpečnosti ČR (čl. 7)	Parlament (na návrh vlády)	Je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy	Celý stát	Není omezeno
Válečný stav	Ústava (čl. 43)	Parlament	Při napadení státu nebo je-li potřeba plnit mezinárodní smluvní závazky při kolektivní obraně	Celý stát	Není omezeno

Krizové řízení – hospodářská opatření

- Navazují na krizové řízení
- *„Hospodářským opatřením pro krizové stavy organizační, materiální nebo finanční opatření přijímané správním úřadem v krizových stavech pro zabezpečení nezbytné dodávky výrobků, prací a služeb, bez níž nelze zajistit překonání krizových stavů, (dále jen „nezbytná dodávka““ (§ 2 písm. a) ZHOK*

System hospodářských opatření

- Systém nouzové hospodářství
- Systém hospodářské mobilizace
- Použití státních hmotných rezerv
- Výstavba a údržba infrastruktury
- Regulační opatření

Policejní správa

- Souhrn činností policejních orgánů, jímž zákon ukládá úkoly ochrany ve věcech bezpečnosti a veřejného pořádku
- **Policie ČR**
  - Jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor sloužící veřejnosti na celém území České republiky
  - Úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, jakož i předcházet trestné činnosti a plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákonem
- **Obecní policie**
  - Orgán obce, který zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku v rámci působnosti obce a plní další úkoly, jenž mu svěří zákon o obecní policii nebo speciální zákon

Policie České republiky (PART I)

- Organizační složka státu; **není samostatnou právnickou osobou!**
- Podřízena Ministerstvu vnitra
- Podle zákona o Policii ČR ji tvoří:
  - a) Policejní prezidium ČR
  - b) Útvary s působností na celém území ČR
  - c) Krajská ředitelství policie
  - d) Útvary zřízené v rámci krajského ředitelství

Policie České republiky (PART II)

Policejní prezidium ČR

- Řídí činnost policie
- V čele stojí policejní prezident

Útvary s působností na celém území ČR

- Nejsou v zákoně vymezeny, neboť v čase se mohou měnit
- Např. Kriminalistický ústav Praha, Letecká služba, Služba cizinecké policie, Útvar rychlého nasazení apod.

Krajská ředitelství policie

- Útvary s územně vymezenou působností; obvod shodný s územním obvodem vyššího ÚSC
- Spadá pod ně územní odbory a obvodní oddělení

Generální inspekce bezpečnostních sborů

Příslušník policie (PART I)

– Příslušník policie ve služebním poměru dle z. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

– **Předpoklady k přijetí do služebního poměru (§ 13 SlužZ)**

- a) Písemná žádost
- b) Občanství ČR, 18 let, plná svéprávnost, bezúhonnost
- c) Stupeň vzdělání stanovený pro dané služební místo
- d) Zdravotní, osobnostní a fyzická způsobilost k výkonu služby
- e) Neexistence členství v politické straně nebo politickém hnutí (u příslušníka zpravodajské služby ani odborové organizace)
- f) Nevykonávání živnostenské či jiné výdělečné činnosti, neexistence členství v řídicích nebo kontrolních orgánů podnikající právnické osoby
- g) Oprávnění seznamovat se s utajovanými informacemi (má-li být ustanoven na místo, kde se s nimi může seznámit)

Příslušník policie (PART II)

- **Vznik služebního poměru** (§ 17 SlužZ)
  - Zakládá se rozhodnutím služebního funkcionáře příslušného bezpečnostního sboru

- **Způsoby skončení služebního poměru** (§ 41 SlužZ)
  - a) Zrušením ve zkušební době
  - b) Uplynutím doby určité
  - c) Propuštěním
  - d) Úmrtím nebo prohlášením za mrtvého
  - e) Dnem 31. prosince kalendářního roku, v němž příslušník dovršil věku 65 let

- **Odpovědnost**
  - a) **Trestněprávní** (§§ 398 – 399 TZ)
  - b) **Správněprávní** - přestupková (přestupkové zákony)
- disciplinární (§§ 50 -51 SlužZ)

Povinnosti policisty

– Základní povinnosti:

❖ Zdvořilost (§ 9 ZPČR)

❖ Iniciativa (§ 10 ZPČR)

- Povinnost provést služební zákrok nebo služební úkon, popř. provést jiná opatření, jestliže je páchán TČ či přešupek (nebo je-li důvodné podezření)
- I mimo službu, je-li bezprostředně ohrožen život, zdraví nebo svoboda anebo majetek nebo došlo-li k útoku na tyto hodnoty

❖ Přiměřenost postupu (§ 11 ZPČR)

❖ Prokazování příslušnosti (§ 12 ZPČR)

❖ Poučování (§ 13 ZPČR)

- Včetně užití odpovídající výzvy

– Povinnost mlčenlivosti (§ 115 ZPČR)

- Trvá i po skončení služebního poměru

Vybraná oprávnění policisty

- Požadovat vysvětlení (§ 61 ZPČR); prokázání totožnosti (§ 63 ZPČR)
- Omezit možnost volného pohybu osoby (§§ 24 – 33 ZPČR)
- Zajistit osobu (§ 26 ZPČR)
- Zastavit a provést prohlídku dopravního prostředku (§ 42 ZPČR)
- Odebrat osobě zbraň na místě veřejně přístupném, hrozí-li její užití k násilí či výhružce (§ 35 ZPČR)
- Odejmout věc (§ 34 ZPČR)
- Otevřít byt či jiné uzavřené prostory (§ 40 ZPČR)
- Vstupovat do živnostenských provozoven, vč. prostor, u kterých lze mít důvodně za to, že se v nich zdržují fyzické osoby, a to i po skončení prodejní nebo provozní doby (§ 41 ZPČR)
- Omezit vstup na určená místa (§ 43 ZPČR)
- Vykázání ze společného obydlí a zakázání vstupu či návratu (§§ 44 – 47 ZPČR)
- Použití speciálních prostředků
  - Donucovacích prostředků a zbraní
  - Výbušných prostředků a výbušnin
  - Podpůrných operativně pátracích prostředků

Donucovací prostředky

– Vymezeny v § 52 ZPČR, rozumí se jimi:

- hmaty, chvaty, údery a kopy,
- slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek,
- obušek a jiný úderný prostředek,
- vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky,
- vrhací prostředek, který nemá povahu zbraně podle § 56 odst. 5,
- zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem a jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabránění odjezdu vozidla,
- vytlačování vozidlem,
- vytlačování štítem,
- vytlačování koněm,
- služební pes,
- vodní stříkač,
- zásahová výbuška,
- úder střelnou zbraní,
- hrozba namířenou střelnou zbraní,
- varovný výstřel,
- pouta,
- prostředek k zamezení prostorové orientace

Obecní policie

- **Orgán obce sloužící k zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku v rámci působnosti obce a plnění dalších úkolů, jsou-li ji svěřeny zákonem o obecní policii či jinými zvláštními zákony**
- Přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku, prevence kriminality v obci
- Dohlíží na dodržování občanského soužití a OZV a nařízení obce
- Podílí se dohlížením na bezpečnost a plynulost dopravního provozu
- Provádí dohled nad dodržováním čistoty na veřejných prostranstvích
- Odhaluje přestupky a jiné správní delikty
- Poskytuje Ministerstvu vnitra na požádání údaje o obecní policii

Strážník obecní policie

– **Zaměstnanec zřizovatele – obce**

– **Předpoklady strážníka (§ 4 ZOP):**

- ❖ Bezúhonnost
- ❖ Spolehlivost
- ❖ Starší 18 let
- ❖ Zdravotní způsobilost
- ❖ Dosažené střední vzdělání s maturitní zkouškou
- ❖ Osvědčení o splnění stanovených odborných předpokladů

– **Strážník se prokazuje služebním stejnokrojem a odznakem obecní policie (§ 9 ZOP)**

Povinnosti strážníka obecní policie

- Při provádění úkolů je povinen dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní a nepřipustit, aby osobám v souvislosti s touto činností vznikla bezdůvodná újma a případný zásah do jejich práv a svobod překročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného zákrokem nebo úkonem (§ 6 odst. 1 ZOP)
- Poučit osoby o jejich právech, provádí-li podle tohoto zákona zákrok nebo úkon spojený se zásahem do jejich práv nebo svobod (§ 6 odst. 2 ZOP)
- Povinen poskytnout pomoc v rozsahu svých oprávnění a povinností podle ZOP či zvláštního zákona (§ 6 odst. 3 ZOP)
- Povinen v pracovní době provést zákrok nebo úkon, nebo učinit jiné opatření, je-li páchán trestný čin nebo přešůpek (§ 7 odst. 1 ZOP) – tuto povinnost má i mimo pracovní dobu

Zpravodajské služby (PART I)

Služby s vnitřní působností (kontrarozvědky)

- Posláním je defenzíva, resp. ochrana před hrozbami, prevence rizik, zaměření na vnitřní bezpečnost, na chránění vlastních utajovaných informací a chráněných hodnot a infrastruktur
- Vnitřní a vnějšku pocházející dovnitř směřující rizika

Služby s vnější působností (rozvědky)

- Posláním je ofenzíva, resp. zjišťování zahraničních úmyslů, zájmů a utajovaných informací, činnost převážně v cizích zemích, zaměření na hrozby, ale především na hájení zájmů

Zpravodajské služby (PART II)

Bezpečnostní informační služba - BIS

- Civilní kontrarozvědka
- Státní orgán pro získávání, shromažďování a vyhodnocování informací důležitých pro ochranu ústavního řízení, významných ekonomických zájmů, bezpečnost a obranu ČR
- Odpovídá vládě, která ji koordinuje (jmenuje ředitele po projednání výboru PS)
- Úkoluje ji vláda a prezident

Úřad pro zahraniční styky a informace – ÚZSI

- Civilní rozvědka
- Zabezpečuje informace mající původ v zahraničí, jež jsou důležité pro bezpečnost a ochranu zahraničních, politických a ekonomických zájmů České republiky

Vojenské zpravodajství - VZ

- Vojenská rozvědka
- Zabezpečuje informace mající původ v zahraničí, jež jsou důležité pro obranu a bezpečnost České republiky

Správa obrany státu (PART I)

Ústřední úroveň

- Prezident republiky
- Parlament
- Vláda
- Ministerstvo obrany
- Česká národní banka
- Ostatní ministerstva a jiné ústřední správní úřady

Územní úroveň

- Krajské úřady
- Obecní úřady obcí s rozšířenou působností
- Vojenské správní úřady (krajská vojenská ředitelství)
- Újezdní úřady

Správa obrany (PART II)

- K zajišťování své bezpečnosti vytváří Česká republika ozbrojené síly
- Z hlediska vnitřní struktury se ozbrojené síly člení na:
  - a) Armádu České republiky**
    - ❖ Základ ozbrojených sil
    - ❖ Dále se člení na vojenské útvary, vojenská zařízení a vojenské záchranné útvary
  - b) Vojenskou kancelář prezidenta republiky**
    - ❖ V čele náčelník, jenž je přímo podřízen prezidentovi
  - c) Hradní stráž**
    - ❖ Podřízená náčelníkovi Vojenské kanceláře prezidenta republiky

Správa obrany (PART III)

- Ozbrojené síly tvoří vojáci v činné službě
- *„vojákem z povolání je občan, který vojenskou činnou službu vykonává jako svoje zaměstnání. Voják je ve služebním poměru k České republice. Občan může být povolán do služebního poměru jen na základě vlastní“* (§ 2 odst. 2 ZVP)
- V ozbrojených silách se rovněž zaměstnávají občanští zaměstnanci, kteří tvoří civilní personál ozbrojených sil (pracovněprávní vztah ke státu se řídí zákoníkem práce)

Vojáci z povolání (PART I)

– Předpoklady k přijetí do služebního poměru (§ 3 ZVP)

- a) Složení vojenské přísahy
- b) Občan České republiky starší 18 let
- c) Není členem politické strany, politického hnutí, odborové organizace, nepodporuje, nepropaguje nebo nesympatizuje s hnutím, které prokazatelně směřuje k potlačování práv a svobod člověka nebo hlásá národnostní, náboženskou anebo rasovou zášť vůči jiné skupině osob
- d) Trestně bezúhonný
- e) Zdravotně způsobilý k výkonu služby
- f) Splňuje kvalifikační předpoklady pro služební zařazení

- Služební poměr se zakládá dnem bezprostředně následujícím po dni doručení rozhodnutí služebního orgánu o povolání občana do služebního poměru (§ 5 odst. 1 ZVP)
- Do služebního poměru se voják povolává **na dobu určitou v trvání 2 až 20 let** (§ 5 odst. 4 ZVP)

Vojáci z povolání (PART II)

– Služební poměr vojáka zaniká (§ 18 ZVP):

- a) Uplynutím stanovené doby
- b) Propuštěním
- c) Odnětím hodnosti
- d) Na základě rozhodnutí soudu o ztrátě vojenské hodnosti
- e) Úmrtím vojáka
- f) Prohlášením vojáka za mrtvého
- g) Pozbytím státního občanství České republiky
- h) Ztrátou zdravotní způsobilosti na základě rozhodnutí přezkumné komise
- i) Omezením svéprávnosti
- j) Zrušením ve zkušební době

Vojenské krizové stavy

Krizový stav	Právní úprava	Kdo vyhláší	Důvod	Rozsah	Doba trvání
Stav nebezpečí	KrizZ (§3)	Hejtman (primátor hl. m. Prahy)	Jsou-li ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, pokud intenzita ohrožení nedosahuje značného rozsahu	Celý kraj, část kraje	Nejdéle 30 dnů (prodloužení se souhlasem vlády)
Nouzový stav	o bezpečnosti ČR (čl. 5 a 6)	Vláda	Při živelných pohromách, ekologických a průmyslových haváriích, které ve značném rozsahu ohrožují životy, majetek či vnitřní bezpečnost	Celý stát, omezené území státu	Nejdéle 30 dnů
Stav ohrožení státu	o bezpečnosti ČR (čl. 7)	Parlament (na návrh vlády)	Je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy	Celý stát	Není omezeno
Válečný stav	Ústava (čl. 43)	Parlament	Při napadení státu nebo je-li potřeba plnit mezinárodní smluvní závazky při kolektivní obraně	Celý stát	Není omezeno

Branná povinnost

- **nejde** o povinnou vojenskou službu (!)
- Právní úprava v z. č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon)
- Je povinnost státního občana České republiky plnit úkoly ozbrojených sil
- Zahrnuje povinnost občana podrobit se odvodnímu řízení, vykonávat vojenskou činnou službu a plnit další povinnosti stanovená tímto zákonem
- **Vzniká občanovi ČR ve věku 18 – 60 let** (vojákoví z povolání zaniká až propuštěním ze služebního poměru)
- Vykonávána za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu

Děkuji za pozornost a pěkné svátky